

Ohjeita ja vinkkejä luennon pitäjälle

Tämä on mediakasvatuspaketti, joka avaa mis- ja disinformaation kenttää selväsanaisesti mutta aihepiirin monimuotoisuutta unohtamatta. Se on suunnattu kaikenikäisille aikuisille.

Suosittelen, että käyt diat läpi ja luet taustamateriaalin ajan kanssa ennen esitystä. Tämä dokumentti sisältää tekstin, jonka voit omalla vapaalla tyyllilläsi puhua samalla, kun näytät diaesitystä.

Olen sijoitellut tekstin sekaan linkkejä artikkeleihin, joiden avulla voit perehtyä aiheisiin syvällisemmin. Lopussa on pieni kirjallisuuslista. Näiden lukemisen tarve tietenkin riippuu siitä, kuinka syvällä olet aihepiirissä jo valmiiksi.

Tämän dokumentin ja taustoittavien tekstien lukeminen hyvin etukäteen auttaa sinua vastaamaan yleisössä herääviin kysymyksiin.

Tekstin seassa on myös ehdotuksia yleisön osallistamiseen. Näitä voi tehdä sen verran kuin aika sallii. Kaikkia ei varmaankaan ehdi. Esityksen loppuun on hyvä jättää muutama minuutti aikaa kysymyksille ja keskustelulle.

Diaesityksestä on olemassa sekä Powerpoint-tiedosto että PDF-dokumentti. Tiedostot on tehty Macbook-koneella, ja tällöin voi joskus käydä niin, että PC-konetta käytettäessä fontit muuttuvat. Jos näin sattuu käymään, on parempi käyttää PDF-versiota.

On tietenkin esittäjästä riippuvaista, miten pitkään esitykseen menee.

Mediakasvatuspaketti on kuitenkin suunniteltu siten, että sen voi pitää noin 45–55 minuutissa, jolloin tilaisuus kestäisi keskusteluineen noin tunnin.

Materiaalin on tehnyt toimittaja & tietokirjailija Johanna Vehkoo, jolla on tekijänoikeus materiaaliin. Se on luovutettu Lounais-Suomen kirjastojen käyttöön, ja jokainen kirjastolainen on vapaa esittämään materiaalia kirjastossa. Kirjastojen ulkopuolella sitä ei kuitenkaan saa käyttää eikä sitä saa julkaista avoimesti verkossa. Materiaalia ei siten saa myöskään striimata verkossa, ellei asiasta erikseen sovita.

Johanna Vehkoo

vehkoo@gmail.com

DIA 2:

Aloitetaan asiasta, joka lienee useimmille jo selvää. Kun jokin asia nimetään misinformaatioksi, se ei tarkoita, että se olisi täyttä valetta. Tavallisempaa on yhdistellä tosiasioita fiktion. Usein misinformaatio vääristelee, paisuttelee tai asettaa asioita harhaanjohtavaan kontekstiin.

Usein näkee, että mis- ja disinformaatiota käytetään sekaisin, vähän miten sattuu. Niillä on kuitenkin selkeä ero:

Misinformaatio = tahattomasti levitettyä harhaanjohtavaa tietoa.

Disinformaatio = tahallisesti levitettyä harhaanjohtavaa tietoa.

Kyse on siis harhaanjohtavan tiedon levittäjien tarkoituksesta, motiiveista. Useinkaan emme voi näitä tietää. Silloin on parasta puhua misinformaatiosta. Misinformaatiota voi myös käyttää kattokäsitteenä koko tästä ilmiökentästä puhuttaessa.

Disinformaatiota kannattaa käyttää silloin kun on selvää, että informaation levittäjän tarkoituksena on nimenomaan johtaa harhaan.

Sitten vähemmän tunnettu käsite kuin edelliset:

Malinformaatio = toden tiedon levittäminen vahingoittamistarkoituksessa.

Valeutinen = harhautustarkoituksessa tehty teksti (tai vaikkapa video), joka matkii ulkoisesti journalismia, mutta ei ole sitä.

Kiistanalainen käsite, jota alan tutkijat eivät mielellään enää käytä siksi, että se on voimakkaasti politisoitunut. Tämän aloitti jo Trump 2016 puhuessaan The New York Timesin kaltaisista luotettavista journalistisista tahoista fake newsinä.

Jotkut myös käyttävät tätä synonyyminä kaikelle mis- ja disinformaatiolle, mikä aiheuttaa sekaannusta. Käyttökelpoinen käsite tälle yhdelle ilmiölle: kun verkossa julkaistaan väärää tietoa puettuna uutisen ulkoasuun.

Valeutiset nousivat yhteiskunnalliseen keskusteluun Suomessa 2015–16, kun maahan saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita. Tuolloin verkkoon ilmaantui lukuisia

uutissivustoilta näyttäviä julkaisuja, jotka eivät noudattaneet mitään journalistisia periaatteita. Ne julkaisivat joko täysin keksittyjä, liioiteltuja tai muutoin muunneltuja vale uutisia maahanmuuttajista. (MV-lehti tunnetuimpana.)

Sittemmin sosiaalisen median alustat vähensivät näiden sivustojen näkyvyyttä. Julkinen keskustelu myös vaikutti siihen, että sivustot menettivät suosiotaan.

Nyt vale uutissivustot tekevät maailmalla uutta tulemista, koska tekoälytyökaluilla on niin helppo sekä tehdä verkkosivuja että tuottaa tekstiä ja kuvaa nopeasti ja edullisesti.

Lähde: Newsguard: <https://www.newsguardtech.com/special-reports/ai-tracking-center/>

DIA 3:

Propaganda = poliittisen ideologian järjestelmällistä levittämistä, joka pyrkii voimakkaasti ja järjestelmällisesti vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen.

Usein ajatellaan, että valtiot tekevät tätä, mutta esimerkiksi yritykset voivat levittää propagandaa. Usein käytetty esimerkki: tupakkayhtiöt yrittivät vuosikymmenten ajan kiistää tupakkatuotteiden terveyshaittoja.

Informaatiovaikuttaminen = viestintää, jolla pyritään järjestelmällisesti vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen, ihmisten käyttäytymiseen ja päätöksentekoon sekä sitä kautta yhteiskunnan toimintakykyyn. (Valtioneuvoston kanslian määritelmä)

Deepfake = suomeksi syväväärännös, mutta termi ei ole kovin vakiintunut vaan myös Suomessa puhutaan yleensä deepfakeista. Tietokoneohjelmalla tehty kuva, video tai äänitallenne, jota on hyvin vaikea erottaa aidosta. Tästä lisää myöhemmin, kun puhutaan tekoälyn suhteesta disinformaatioon.

DIA 4:

Mitä kaikkien pitäisi ymmärtää... 1/8:

Disinformaation tunnistamista vaikeuttaa se, että siinä on usein ripaus totuutta. Tämä tekee siitä uskottavampaa. Esimerkiksi vale uutinen saattaa pohjata todellisiin tapahtumiin, mutta se voi irrottaa ne todellisesta kontekstistaan tai liittää niihin merkityksiä ja tulkintoja, jotka eivät pohjaa todellisuuteen.

– Tosiasiassa mis-/disinformaatio on monimuotoista. Se ei välttämättä ole täysin seipitettyä vaan yhdistelee tosiasioita fiktion, vääristelee, paisuttelee tai asettaa harhaanjohtavaan kontekstiin.

DIA 5:

2/8

Sitä mukaa, kun ihmiset siirtyvät käyttämään uusia kommunikoinnin ja viestinnän kanavia, misinformaatio löytää tiensä niihin. Nuoremmat ikäluokat ovat esimerkiksi aikaa sitten hylänneet Facebookin ja siirtyneet käyttämään muita somepalveluita ja erilaisia viestisovelluksia, kuten Whatsappia.

Viestisovelluksissa leviää nykyään valtava määrä harhaanjohtavaa tietoa. Sitä on vaikea kumota ja sen alkuperää on usein mahdoton jäljittää, koska viestisovelluksista ei pysty etsimään asioita samaan tapaan kuin internetistä tai sosiaalisesta mediasta.

Väärän tiedon tuottajien taktikat muuttuvat koko ajan hienovaraisemmiksi ja monipuolisemmiksi. He ottavat käyttöön uusia teknologioita ensimmäisten joukossa. Sitä mukaa kun opimme varomaan tietynlaisia viestejä, disinformaation ja propagandan levittäjät keksivät uusia tapoja huijata meitä.

Luotettavan tiedon parissa työskentelevät – kuten toimittajat, tutkijat, faktantarkistajat jne – tulevat aina askeleen jäljessä. Meidät on tuomittu ikuiseen kilpajuoksuun, mutta muutakaan mahdollisuutta ei ole.

DIA 6:

3/8:

”Misinformaatio on nopeaa ja halpaa, mutta tieto on hidasta ja kallista.” – Joan Donovan, disinformaation tutkija Bostonin yliopistossa

Datan ja informaation määrä ylipäätään on jatkuvassa kasvussa. Ihmiskunta tuottaa viimevuotisten arvioiden mukaan yli 400 terabittiä dataa joka päivä. Osa tästä datasta on väistämättä misinformaatiota. Tästä syystä mis- ja disinformaation määrä kasvaa väistämättä.

On arvioitu, että tuottamamme datan määrä kaksinkertaistuu noin vuoden tai puolentoista välein, kenties nopeammin. Tekoälyn kehitys kiihdyttää kasvua entisestään.

Disinformaation määrä saattaa piankin lähteä hurjaan kasvuun. Propagandaviestien tuotannon ja levittämisen automatisoinnista on tullut jo entistä helpompaa ja halvempaa, kun koneoppiminen ja tekoälyteknologia ovat kehittyneet.

Pian kaikilla propagandan levittäjillä on mahdollisuus tuottaa periaatteessa loputon määrä automatisoitua, harhaanjohtavaa sisältöä. Sitä voidaan tuottaa tulevaisuudessa niin paljon, etteivät sosiaalisen median yhtiöt ja muut internetsisällön julkaisijat voi enää määrittellä yksittäisten viestien sisällön aitoutta. Sillä voidaan tukkia ihmisten viestintäkanavat.

Jotkut tutkijat ovat arvelleet, että uskottavuutta aletaan määrittellä identiteetin avulla. (Vahva tunnistautumisen kaikkialla.)

DIA 7:

4/8:

Salaliittoteorioiden tutkimuksesta on opittu, että ne vetoavat erityisesti ihmisiin, joilta puuttuu yhteiskunnallista valtaa. Heillä voi olla syytäkin uskoa salaliittoihin, koska heillä on todellisia epätasa-arvon ja syrjinnän kokemuksia. He saattavat kokea, ettei heidän äänellään ole merkitystä.

Salaliittoteorioissa onkin usein tapana selittää maailman tapahtumia sillä, että jokin pahantahtoinen, salamyhkäinen eliitti vetelee naruja kulisseyssä. Ja toki näin voi joskus ollakin. Joskus salaliittoteoriat voivat jopa johtaa siihen, että voimattomat peräävät oikeuksiaan ja onnistuvat siinä.

Asetelma on kuitenkin kääntynyt toisinpäin: viime vuosilta tunnetaan lukuisia esimerkkejä, joissa johtavat poliitikot levittävät salaliittoteorioita. Tunnetuin tapaus – mutta ei suinkaan ainoa – on tietenkin Yhdysvaltain presidentti Donald Trump, joka on poliittisen uransa aikana tukenut ja voimistanut lukuisia salaliittoteorioita, kuten QAnonia. Unkarin pääministeri Viktor Orbán on niin ikään tehnyt tätä, Bolsonaro Brasiliassa jne.

Salaliittoteorioista on tullut politiikanteon väline. Ne ovat siirtynyt yhteiskunnan marginaaleista valtavirtajulkisuuteen.

(Lisälukemisto: Johanna Vehkoo: Valheenpaljastajan käsikirja, Kosmos 2019. Luku salaliittoteorioista.)

DIA 8:

5/8:

Vale uutisiin ja muuhun disinformaatioon liittyvät lainsäädännön muutokset nostattavat hankalia kysymyksiä niin eettiseltä kuin käytännön toteutuksenkin kannalta. Väärää tietoa on hankala kieltää.

Facebook ja muut someyhtiöt puolestaan ovat vastustaneet ulkopuolista sääntelyä viimeiseen asti. Emme vielä tiedä, kuinka tehokkaaksi esimerkiksi EU:n digilainsäädäntö osoittautuu.

Siksi tehokkain tapa torjua misinformaatiota on opettaa mahdollisimman laajoille joukoille faktantarkistuksen työkaluja ja lähdekriittisen ajattelun taitoja. Näihin kuuluvat esimerkiksi tekniset kyvyt tarkistaa kuvien ja videoiden aitous.

Puhutaan myös misinformaatiota vastaan “rokottamisesta”, tietynlaisesta ihmisten vastustuskyvyn parantamisesta.

Väärän tiedon levittäjien taktiikoiden tunnistamisen opettaminen on juuri tällaista ennakolta rokottamista. Se on tehokkaampaa kuin yksittäisten väitteiden kumoaminen sen jälkeen kun ne ovat jo levinneet.

Siksi seuraavassa listataan joitakin tällaisia taktiikoita. Lista ei suinkaan ole täydellinen, mutta se antaa jonkinlaisen yleiskuvan.

DIA 9:

Tunnista taktiikat: Osa onkin jo mainittu aiemmin. Ei ole mahdollista käydä näitä kaikkia yksityiskohtaisesti läpi, mutta avataan hiukan termejä.

Valeprofiili = väärillä tiedoilla luotu käyttäjäprofiili esim. somessa

Sock puppet = väärä henkilöllisyys, jonka on tarkoitus vaikuttaa verkkokeskusteluihin

Dark ads = mainos, joka näkyy vain tietyille kohteille mutta ei julkisesti

Maalittaminen = jossa yksi tai useampi toimija kehottaa ja yllyttää suurta joukkoa hyökkäämään yhden ihmisen kimppuun eri tavoin (esim. uhkailemalla, vihapostia lähettämällä)

Doxaus = henkilön henkilötietojen paljastaminen verkossa

DIA 10:

6/8:

Suomalaisten medialukutaitoa ihastellaan toisinaan kansainvälisessä mediassa. Medialukutaidon tasoa on kuitenkin vaikea vertailla kansainvälisesti. Yleensä sitä selvitetään kansallisilla kyselytutkimuksilla, joissa ihmiset itse arvioivat taitojaan.

Sanomalehtien liitto teki tällaisen kyselytutkimuksen vuonna 2020. Tuloksista käy ilmi, että suomalaiset uskovat itse tunnistavansa valeuutiset ja muut vaikuttamisyrietykset, mutta eivät usko muiden kykenevän siihen yhtä hyvin. Yli 12-vuotiaat suomalaiset arvioivat oman kykynsä arvioida median sisältöä ja luotettavuutta lähes kiitettäväksi. Muiden taitoja sen sijaan pidettiin vain tyydyttävinä.

Herää helposti epäily, että moni saattaa yliarvioida omia taitojaan – tai kenties unohtaa, että mediataitoja pitäisi jatkuvasti päivittää.

Toisaalta medialukutaidosta puhutaan usein lähinnä kouluihin, lapsiin ja nuoriin liittyen. Entäs aikuiset? Ei ole mitään yksittäistä instituutiota, jonka piirissä kaikki aikuiset ovat tai joka tavoittaisi kokonaisia ikäluokkia. Kirjastot voivat olla tässä avainasemassa, ja siksi mekin olemme täällä tänään.

Medialukutaitoon keskittyminen on ongelmallista myös siksi, että se asettaa yhteiskunnallisen ongelman ratkaiseminen yksilöiden harteille. Yksilöiden pitäisi osata kuluttaa mediaa jotenkin paremmin sen sijaan että pohdittaisiin, miten informaatioympäristö olisi parempi, luotettavampi ja laadukkaampi.

DIA 11:

7/8:

Ihmiset eivät usko misinformaatioon siksi, että se on teknisesti hyvin tehtyä tai vakuuttavaa. He uskovat siihen, koska he haluavat uskoa siihen.

Meihin kaikkiin vaikuttaa joukko kognitiivisia vinoumia, eli psykologisia mekanismeja, jotka toimivat tavallaan oikoreitteinä informaation käsittelyssä.

Kun näistä vinoumista tulee tietoiseksi, niitä voi myös vastustaa.

Taustalukemistoa: Valheenpaljastaja: Miksi uskomme valheisiin? Näin tunnistat psykologiset mekanismit, joiden takia sinäkin lankeat väärään tietoon
<https://yle.fi/aihe/a/20-295221>

Tai Valheenpaljastajan käsikirjan luku misinformaation psykologiasta

DIA 12: _

Näistä tunnetuin lienee **vahvistusharha**, josta on kertynyt suuri määrä tutkimustietoa vuosikymmenten ajalta. Sillä tarkoitetaan taipumustamme uskoa asioita, jotka vahvistavat maailmankuvaamme. Samalla hyljeksimme asioita, jotka haastavat ennakkokäsityksiämme.

Motivoitu päättely vie tämän askeleen pitemmälle. Silloin alamme pitää omia näkemyksiämme tukevia argumentteja yksinkertaisesti parempina ja vakuuttavampina kuin meille vastakkaisia argumentteja. Tutkimusten mukaan motivoituun päättelyyn sortuvat erityisesti fiksit ja koulutetut ihmiset, joilla on paljon tietoa politiikasta.

Lumetotuusvaikutus on toiston voimaa. Tästäkin on paljon tieteellistä tutkimusta. Ihminen uskoo vaikka mitä, kunhan asiaa vain toistellaan tarpeeksi.

Uskomusten pysyvyys = uskomme herkästi ensimmäisen kuulemamme tiedon ja pitäydymme siinä. Tästä syystä faktatiedolla on vaikea jälkikäteen korjata vääriä käsityksiä.

OSALLISTA: Tuleeko mieleen tilanteita, joissa sinuun on vaikuttanut jokin näistä vinoumista? Esittäjä voi myös valmiiksi miettiä esimerkin, jossa on itse langennut johonkin ajatusvinoumaan esimerkiksi somen uutisvirtaa selatessaan.

DIA 13:

8/8:

Maailman talousfoorumien tuoreesta (WEF) riskiraportin (2024) mukaan mis-/disinformaatio on lyhyellä aikavälillä (2 vuotta) suurin globaali uhka. Pitemmän aikavälin (10 vuotta) merkittävimpiä uhkia ovat äärimmäiset sääilmiöt ja muut ilmastoon liittyvät uhat. Silti tässäkin listauksessa mis-/disinformaatio on viidentenä.

Maailmalla on jo nähty paljon varoittavia esimerkkejä harhaanjohtavan tiedon levittämisestä esimerkiksi vaalien alla. Pandemian aikaan väärä terveystieto johti riskeihin ja ongelmiin vähintään yksilötasolla.

Disinformaatio voi kiihdyttää ja eskaloida geopoliittisia konflikteja.

Ylipäättään demokratialle ja yhteiskunnalliselle keskustelulle on haitallista, jos ei voida käydä keskustelua yhteisesti hyväksytyjen faktojen pohjalta.

DIA 14:

Lue dian tekstit:

- Informaatioympäristö on saastunut. Sitä saastutetaan jatkuvasti sekä tahallisesti että tahattomasti: boteilla, valeprofiileilla, disinformaatiolla, valeuutisilla, trollauksella, generatiivisen tekoälyn tuottamalla merkityksettömällä sisällöllä... KUTEN TÄSSÄ ESITYKSESSÄ ON JO KÄYNYT ILMI.
- Disinformaation tuottajien tavoite usein aiheuttaa hämmennystä, epätietoisuutta, epäluottamusta.
- Olennaisinta ei ole saada ihmisiä uskomaan yksittäisiin valeisiin, vaan levittää epävarmuutta ja synnyttää epätietoisuutta siitä, voiko mitään totuutta koskaan löytääkään.
- Se nakertaa luottamusta demokratiaan ja sen instituutioihin.

DIA 15:

(Siirrytään uuteen aiheeseen eli tekoälyn käyttöön disinformaatiossa. Tämä kiinnosti koyleisöä erityisesti.)

OSALLISTA YLEISÖÄ: Mistä voisit päätellä, että tämä ei ole aito valokuva vaan tekoälyllä tehty? (Vastauksia: outo asetelma, Trumpia ei ole juuri kuvattu rukoilemassa, kädet ja sormien määrä, liian täydellinen valo, mitä hahmot taustalla oikein duunaavat jne.) Kyseessä on Trumpin omalla tilillä jaettu kuva hänen omassa Truth Social -somessaan.

Generatiivinen tekoäly = tarkoittaa tekoälyalgoritmeja, jotka pystyvät tuottamaan uutta sisältöä oppimalla olemassa olevista aineistoista.

DIA 16:

Lue dian tekstit.

Mainitse esimerkki paavi-kuvasta:

Henkilö, joka teki kuvan paavista valkoisessa toppatakissa tekoälytyökalulla, ei pyrkinyt huijaamaan ihmisiä. Hän jakoi kuvan Facebook-ryhmässä, joka oli omistettu tekoälykuville, sen nimi oli AI Art Universe.

Kuvasta tuli disinformaatiota vasta, kun sitä alettiin jakaa tuon ryhmän ulkopuolella ja pitää todellisena valokuvana. Se siis irtosi alkuperäisestä kontekstistaan.

(Toisena esimerkkinä kuvitteellisia kuvia Trumpin pidätyksestä. Huomioi taustan henkilö, jonka kasvot näyttävät joltain harjalta tms. Toisessa kuvassa Trumpilla itsellään pamppu.)

DIA 17:

Lue dian tekstit.

Hakukoneiden muutoksesta lisätietoa:

<https://suomenkuvalehti.fi/mielipide/tekoaly-tekee-hakukoneista-vastauskoneita-ja-vahentaa-kavijavirtaa-esimerkiksi-journalistisille-sivustoille/> (Maksumuuri)

<https://journalisti.fi/nakokulmat/2024/12/toimittajien-tiedonhakutaidoissa-on-puutteita-nyt-meidan-pitaisi-oppia-ohittamaan-tekoalyn-tyrkyttamat-vastaukset-kirjoittaa-johanna-vehkoo/>

Jos ehdit ja haluat tutustua suuriin kielimalleihin paremmin, tässä on hyvä ilmainen verkkokurssi: <https://thebullshitmachines.com/>

DIA 18:

Lue dian tekstit.

Lisätietoa Slovakian tapauksesta:

<https://www.wired.com/story/slovakias-election-deepfakes-show-ai-is-a-danger-to-democracy/>

DIA 19:

Lue dian tekstit. Huom! Ei vielä tätä dokumenttia tehdessä käytössä Euroopassa, mutta tilanne voi muuttua, tsekkua osoitteessa sora.com.

Sorasta esimerkkejä täällä: <https://openai.com/index/sora/>

Voi näyttää yleisölle, jos on aikaa, mutta tuskin on.

Osallista yleisöä, jos ehdit: miten tätä teknologiaa voisi käyttää ihmisten harhaanjohtamiseen?

DIA 20:

Lue dian tekstit.

(esimerkkikuvissa Emmanuel Macron mielenosoittajien kanssa käsirysyssä, joku tehnyt Midjourneylla)

DIA 21:

Valaistus. Varjot. Jos ymmärrät valokuvausta, voit tutkia kuvia valokuvaajan silmällä: voisiko valo tulla tuosta suunnasta, voisiko varjo langeta noin?

Deepfake-videoille ei yksittäistä työkalua tunnistamiseen, vielä. Näitä kehitetään.

Paras työkalu edelleen oma havainnointi. Mieti, voisiko tämä edes olla totta?

Generatiivinen teksti: On olemassa esimerkiksi useita ChatGPT-tunnistimia, mutta ne toimivat vaihtelevasti. Saattavat antaa ns. väärää positiivisia, eli väittää ihmisen kirjoittamaa tekstiä tekoälyllä tuotetuksi.

Esimerkkikuva: liian täydelliset matkailukuvat, leviävät somessa. Ihmiset ovat oppineet tunnistamaan tämän lajityypin ja suhtautuvat siihen huumorilla. Tässä mukamas suomalainen villa – kommentaattorit heittävät vitsiä.

DIA 22:

Lue dian tekstit.

Esimerkki: Facebookissa pyörivät huijausmainokset, jotka käyttävät tunnettujen suomalaisten kuvaa ja ääntä. Tässä Stubb. (Ei ole linkkiä videoon, koska sitä ei enää ole saatavilla.)

DIA 23:

Lue dian tekstit.

DIA 24:

Tämän voi jättää esille loppukeskustelun ajaksi.

Kirjallisuutta/kuunneltavaa:

Yle Areenassa Valheenpaljastaja-podcastit Harhaluuloja ja Salaliittoteoriat

<https://areena.yle.fi/podcastit/1-50986253>

Vehkoo, Johanna: Valheenpaljastajan käsikirja, Kosmos 2019

Vehkoo, Johanna & Nieminen, Emmi: Vihan ja inhon internet, Kosmos 2017

Vehkoo, Johanna: Misinformaatiotutkija Jevin Westin haastattelu Helsingin Sanomissa

<https://www.hs.fi/visio/art-2000010319861.html>